

DESPRE RAPORTUL DINTRE PROFESIONALISM ȘI RESPONSABILITATEA SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA DE AZI - o analiză a domeniului securității la incendiu -

Arh. Horia Mihai NICOLESCU, Vicepreședinte ASI

PREAMBUL

Raportul dintre PROFESIONALISM și RESPONSABILITATEA SOCIALĂ este un subiect de mare actualitate, care se discută acum – într-o formă sau alta - în toată lumea; pentru profesioniștii domeniului de securitate din România el mai are însă acum și alte câteva aspecte particulare care trebuie amintite:

- ARTS a fost recunoscută, de curând, ca asociație de utilitate publică. În această calitate, responsabilitățile sociale care îi revin se amplifică și acoperă întreaga arie națională. Cum ar trebui ea să acționeze în această nouă calitate?
- ARTS este membră a EURALARM, cea mai importantă organizație europeană din domeniul tehnologiilor și serviciilor tehnice de securitate care, de curând, a fuzionat cu EUROFEU – devenind acum cea mai complexă voce profesională a Europei în domeniu, reprezentând sectoarele Fire, Security, Services and Extinguishing.
- Tot de curând și pe cale de consecință, ARTS împreună cu alte două asociații profesionale ale domeniului (ASI – Asociația pentru Securitate la Incendiu și ARISI – Asociația Română pentru Ingineria Securității la Incendiu) au hotărât să fuzioneze, încercând să reconstituie „în oglindă”, la scară națională, modelul și structura EURALARM. Este dovada conștientizării și la noi a responsabilităților sociale majore care revin în acest moment profesioniștilor domeniului, precum și a faptului că „unirea face puterea” – altfel spus că împreună pot avea un impact modelator mai

mare și definitiv asupra modernizării acestui domeniu din țara noastră. Care ar trebui să fie, în această situație, noile jaloane ale viitorului traseu (național și european) al acestei noi structuri?

Mă frământă de multă vreme, îndeosebi în ultima perioadă în care constatăm cu toții o scădere alarmantă a profesioniștilor adevărați, cinstiți și bine intenționați următoarea întrebare: care trebuie să fie raportul corect dintre profesionalism și responsabilitatea lui socială? Un om cu responsabilitate socială trebuie să fie și un bun profesionist sau un adevărat profesionist trebuie să fie conștient de responsabilitățile lui sociale?

La o minimă analiză, dacă prima variantă nu este obligatorie întotdeauna (poți fi conștient de responsabilitățile tale sociale fără a fi neapărat și un bun profesionist), cea de-a doua variantă pare a fi cea strict obligatorie și necesară, fiind evident că un bun profesionist ar trebui să fie și responsabil de obligațiile pe care le are față de societatea în care trăiește și activează! Și, prin prisma acestei judecăți, devin explicabile majoritatea „întâmplărilor” deloc fericite care au avut loc în România, în ultima vreme.

Ar fi de discutat aici și lipsa dorinței de implicare în „treburile cetății” a oamenilor de calitate, precum și faptul că numărul adevăraților profesioniști s-a redus azi simțitor, în acord cu nivelul general profesional al populației, ambele urmând aceeași traiectorie. În consecință, nu ar trebui să ne mire acum lipsa adevăraților profesioniști în majoritatea domeniilor și faptul că „responsabilitatea civică” s-a redus și ea la cote alarmante; în definitiv, fiecare domeniu trebuie să aibă „eroii” lui!

Ce face atunci restul societății? Acceptă o societate comodă („leneșă profesional”) în care cei care ar putea face ceva stau deoparte și așteaptă să facă alții sau strâmbă din nas atunci când oameni bine intenționați încearcă să propună alternative, preferând să rămână neimplicați, în ideea că oricum nu iese nimic și n-are rost să își consume degeaba energia, mai ales când rezultatul este oricum „previzibil”*.

Tocmai de aceea, mi-am intitulat acest material Despre raportul dintre PROFESIONALISM și RESPONSABILITATEA SOCIALĂ – ca un strigăt și semnal de adunare către profesioniștii responsabili ai domeniului (și încă mai sunt destui!) de a strânge rândurile, de a avea curajul să se implice în toate acțiunile necesare îndreptării actualei situații inacceptabile din domeniul securității la incendiu din România. Și consider că recenta hotărâre de fuziune ale celor trei asociații profesionale din România (ARTS, ASI și ARISI) se înscrie tocmai în această tendință!

Ce este de făcut ? Ca în majoritatea domeniilor-cheie ale societății (unde ecuația socială cuprinde mai mulți factori) și aici intervine încă un factor - FACTORUL EDUCAȚIE! Dacă o educație de calitate nu există, va rezulta o lipsă de adevărați profesioniști și, implicit, nu vor exista persoane responsabile care apoi să se implice activ în viața societății (cu intenții curate și altruiste, că de alții avem – slavă Domnului – prea mulți!).

Analiza comparativă a societății românești cu toate societățile avansate de pe glob a arătat - fără nici un dubiu – că factorul educațional este predominant/esențial în „fasonarea” unei societăți moderne, capabilă să facă față provocărilor lumii de mâine - o lume mult mai descentralizată și mai participativă, o societate mai diversificată față de cea actuală. În paralel fie spus, lumea de mâine a început deja să apară de azi, cu o rapiditate de dezvoltare înfricoșătoare și pe care cei mai mulți dintre contemporanii noștri de pe plaiurile mioritice nu îl realizează încă.

În acest context, factorul educațional se dovedește, din ce în ce mai mult, factorul-cheie într-o așezare a societății românești pe o poziție onorabilă în toate domeniile lumii de azi și de mâine.

Din asemenea perspectivă, asociațiile noastre profesionale de profil (ASI, ARTS, ARISI și altele) au o răspundere morală suplimentară față de societate în ceea ce privește educația cetățenilor în spiritul formării unei culturi proactive de securitate la incendiu. În plus, parcă pentru a sublinia acest aspect, ARTS a primit de curând și onorantul titlu de „organizație de utilitate publică”, fapt care îi aduce noi responsabilități sociale.

Astfel, scopul nostru trebuie să fie acela ca oamenii să ne ceară sprijinul nu din frică ci din convingere! iar astfel, nu vom lucra numai cu clienți ci vom avea și parteneri de viziune asupra societății, pe care o vom putea modela mai ușor împreună!

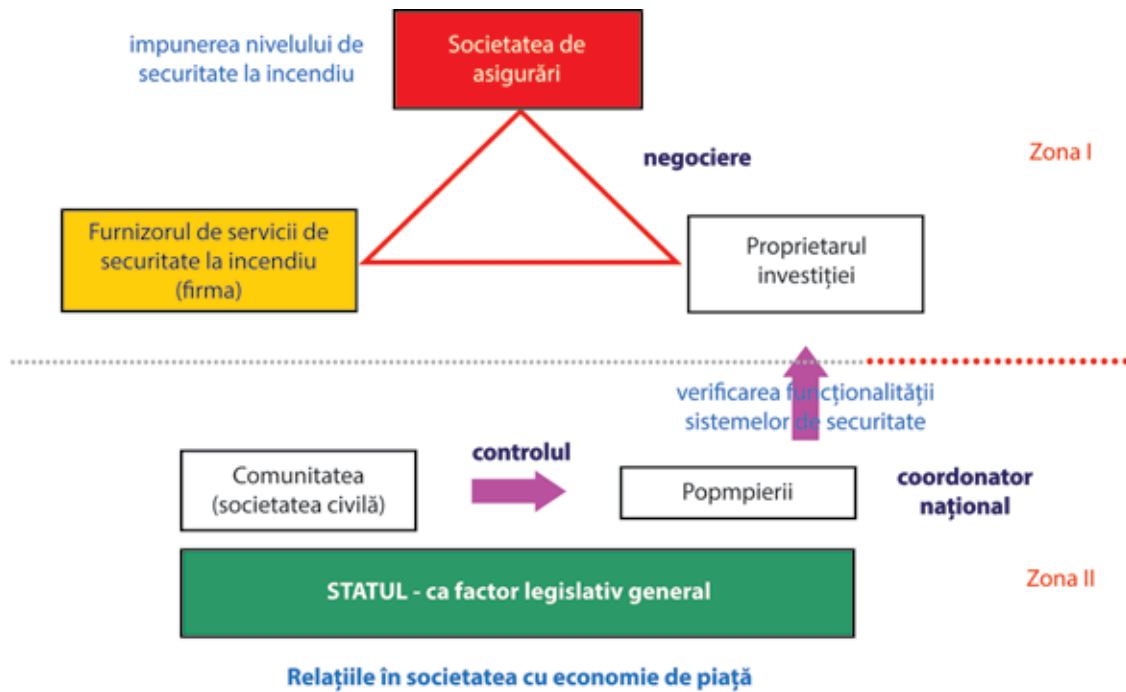
Și, pentru că ne ocupăm de domeniul securității la incendiu, să tragem din nou un semnal de alarmă (al câtelea?): dacă vrem ca acest domeniu să se modernizeze și el astfel încât să poată răspunde așa cum ne dorim comandamentelor pe care societatea i le pune în față, este nevoie de o schimbare urgentă de paradigmă! Aceasta se referă – în principal - la modificarea de fond (și nu de formă, ca până acum) a repartiției responsabilităților în domeniul securității la incendiu, în paralel cu o acțiune în forță de atragere – și aici - a adevăraților profesioniști! Dacă în partea practică de dotare a pompierilor s-au făcut eforturi notabile, nu același lucru se poate spune despre partea conceptuală, despre „activitățile necesare până la apariția incendiului” – acolo unde confuzia, incompetența, lipsa de viziune și incoerența decizională au urmări catastrofale!

Pentru modificarea repartiției responsabilităților în acest sector am pledat mereu, cu orice ocazie, de câțiva ani buni încoace (vezi conferințele la care am participat și diversele articole publicate) pentru o separare clară a câmpului de activitate în două zone:

- Prima zonă trebuie să cuprindă toate activitățile care se desfășoară până la apariția incendiului și care trebuie să devină domeniul exclusiv al specialiștilor civili. Suntem „originali” și aici: în România, competențele de vârf dobândite de specialiștii civili (cu multiple atestări naționale și chiar internaționale!) trebuie validate, în final, de personalul autorităților.
- A doua zonă trebuie să cuprindă toate activitățile necesare după apariția incendiului și care trebuie să rămână domeniul exclusiv al pompierilor (militari și/sau voluntari). Aceste activități reprezintă însuși rațiunea lor de a exista (pentru care, de altfel, au și fost înființați) și în care experiența și dotarea lor specifică nu poate fi înlocuită de nici o altă structură existentă actual la noi.

Ca să fiu mai explicit, voi arăta în continuare (pagina 24) schema relațiilor și a departajării responsabilităților din acest domeniu în țările dezvoltate.

O simplă comparație cu situația de la noi, scoate în evidență mai multe aspecte-cheie fundamentale, care fac diferența între „ei” și „noi”:

1. această repartizare a responsabilităților asigură o implementare permanentă a progresului tehnologic și mărirea nivelului general de securitate la incendiu, direcție în care rolul major îl joacă societățile de asigurări (care fac tot posibilul ca nivelul de securitate la incendiu impus clienților lor să fie cât mai înalt, pentru a-și securiza la nivel minimal eventualele pagube pe care trebuie să le achite acestora în caz de incendiu). Această primă zonă este o zonă TEORETICĂ, în care se urmărește performanța conceptului de securitate la incendiu (în partea de sus a schemei).

La noi însă, performanța unui concept de Securitate la incendiu se rezumă la respectarea rigidă și „ad literam” a normativelor aplicabile (P-118 ș.a.);

2. în cea de-a doua zonă (în partea de jos a schemei) se realizează controlul permanent al stării de funcționare a sistemelor de securitate la incendiu instalate la fiecare client (proprietar de investiție) care, de fapt, înseamnă asigurarea „eficienței reale” a acestora. Aceasta este o direcție PRACTICĂ, în care se urmărește funcționalitatea reală a conceptului.

Și foarte important este faptul că ambele direcții conduc - concertat - către același țel: ridicarea nivelului de siguranță la foc la nivel național !

3. constatăm că societățile de asigurări – a căror voce nu se aude deloc în România de azi - sunt „motorul” creșterii permanente a nivelului de securitate la incendiu a unei țări. Ele au un rol

extrem de activ atât în prima cât și în a doua zonă. Ele trebuie să își facă simțită prezența și să își impună – și în România – setul specific de cerințe pentru securitatea la incendiu situat peste nivelul minim național impus de legislația specifică, definind nivelul de securitate la incendiu în etapa de proiectare. Această prezență trebuie susținută atât în etapa de proiectare (dacă Beneficiarul vizează deja un Asigurător) cât și în cea de exploatare (la verificarea calității mentenanței sistemelor) – care acoperă cea mai lungă perioadă din viața unei construcții și reprezintă, în consecință, perioada cu cele mai multe șanse de incendii.

4. trebuie făcute și câteva remarci adiționale extrem de importante, privitoare la diferențele de organizare a celor două sisteme de responsabilități:

- 4.1. organizarea occidentală sub formă de „rețea” (pe principiul „mesei rotunde”), spre deosebire de organizarea noastră „piramidală” are legi diferite de funcționare care asigură:

- 4.1.1. „controlul reciproc” al structurilor democratice ale statului de drept.

- 4.1.2. existența unei „terțe părți independentă” care reprezintă garanția unui arbitraj echidistant în toate procesele fundamentale.

Aplicarea punctelor 1 și 2 de mai sus, ar conduce și la eliminarea actualului „conflict de interese” sub incidența căruia funcționează azi unele autorități de reglementare.

- 4.1.3. aplicarea permanentă a principiului de „flexibilitate”, în sensul că fiecare caz trebuie particularizat, în baza principiilor ingineriei securității la incendiu.

4.1.4. atragerea competențelor către prima zonă și ridicarea „liberă” a nivelului profesional al acesteia, cu efecte benefice la nivelul întregului domeniu!

4.2. fiecare agent economic, funcție de specificul lui de comportare la incendiu (nivelul riscului de incendiu rezultat din tehnologie, pregătirea oamenilor, amplasament și condiții geografice, etc. față de nivelul de siguranță la foc real existent) necesită existența permanentă a unui specialist care să asigure păstrarea continuă a calității și performanțelor sistemului existent de securitate la incendiu pe toată durata de viață a unității respective, precum și sesizarea necesității adaptării acestuia în raport cu permanenta schimbare a situațiilor din unitate – așa numitul Fire Safety Manager.

La noi, desființarea acestei ocupații (introdusă temporar cu excelențe rezultate) a lăsat această responsabilitate pe mâna unui așa-numit „cadru tehnic” – persoană a cărei pregătire actuală de specialitate este departe de ceea ce s-ar cere de la o asemenea funcție.

Nu trebuie uitat că politica de securitate la incendiu a unei țări conține aspecte de securitate națională, abordată și tranșată ca problemă politică a guvernului țării respective. În consecință, ea trebuie să fie apanajul unui singur minister distinct (al construcțiilor, al dezvoltării etc.) cu o structură de planificare și dezvoltare în perspectivă.

Aplicarea și la noi a acestor principii verificate pe plan mondial, ar corecta și raportul dintre profesionalism și responsabilitate, întrucât profesionalismul primei zone conduce la responsabilitate (politici și direcții naționale trasate, soluții concrete asumate de către specialiști, în mod responsabil 100% etc.) pe când profesionalismul celei de a doua trebuie să conducă la eficiență (eficiența intervențiilor, reducerea pagubelor materiale și umane etc.).

Aici aș putea să fac o constatare amară: au trecut peste doi ani de la tragedia „Colectiv” iar modificări în sensul celor de mai sus nu au apărut deloc, aceasta – în principal – din cauza confuziei care există la nivel de ministere asupra responsabilităților în acest domeniu. Se continuă cu înființarea unor structuri mixte, a diverselor comisii și cu întărirea zonei a doua, dotări performante de care era, evident, nevoie. În schimb, prima zonă – care definește nivelul de performanță național „înainte de apariția incendiului” (cu tot ce cuprinde el ca și competențe și performanțe) – a rămas la același nivel; aici nu s-a întâmplat nimic ba, pot să spun chiar, că situația s-a înrăutățit (și mă gândesc aici la „coborarea ștachetei” de exigență / competență la întocmirea Scenariilor de Securitate la Incendiu sau eliminarea ocupațiilor de „manager de securitate la incendiu” și a celei de „evaluator de risc la incendiu” - ca să dau numai exemplele cele mai flagrante!).

Iar speranțele de îmbunătățire sunt din ce în ce mai slabe, având în vedere că schimbările sunt profunde, „de sistem” iar gândirea și implementarea lor ar necesita o echipă pluridisciplinară profesionistă și responsabilă, condiții care dorim să le atingem cât de curând.

Și atunci, ce este totuși de făcut?

1. În primul rând, trebuie subliniat aspectul de maximă urgență al soluționării acestor aspecte. România se află - poate - în fața ultimei ei „ferestre de oportunitate” de a se moderniza. Recentele evoluții externe de rapide din zona europeană configurează o arhitectură nouă, bipolară, față de care România nu și-a clarificat încă opțiunile.
2. Apoi, aș vedea aspectul de implicare al specialiștilor domeniului, care să denote responsabilitatea socială a acestora. Mi-aș dori ca acest articol să trezească conștiințele „letargice” ale specialiștilor români care să se mobilizeze într-o mișcare puternică și coerentă de distrugere a vechilor modele ale domeniului și de construcție a unora noi, aliniate trendurilor moderne, europene și mondiale.
3. În sfârșit, extrem de importantă este și deschiderea tuturor factorilor de decizie care să înțeleagă șansa pe care o avem acum în față, această „ferastră de oportunitate” pentru România, care se va închide în curând și definitiv pentru următoarele 2-3 generații! Aceștia trebuie să înțeleagă și să nu uite indiferent de culoarea politică că puterea este vremelnică în timp ce răspunderea față de destinele nației este permanentă, că „*partidul este o ficțiune juridică și are exact valoarea oamenilor care-l conduc și-l îndrumă*”.**

Vă invităm, așadar, la o dezbatere largă și o analiză profundă a actualei situații din domeniul nostru de activitate, care să identifice soluțiile optime pentru o redresare rapidă și stabilă a situației!

Așteptăm punctele Dumneavoastră de vedere pe adresa: horia.nicolescu@sigura.ro

Pe baza concluziilor care vor rezulta, ARTS va organiza o „masă rotundă” cu participarea principalilor factori de decizie ai domeniului, care să ia în discuție propunerile și să adopte cât mai rapid concluziile care se impun.

Idei preluat de la:

* Valentin NAUMESCU

** Petre PANDREA